

Недобросовісна конкуренція в Україні

*Сінянська А.О., студентка гр.УБм-21 юридичного факультету СумДУ
Науковий керівник - Хворост О.О., к.е.н., доц. кафедри АГПФЕБ СумДУ*

Якщо є ринок, то на ньому існує конкуренція. Добросовісна конкуренція - це позитивне явище для економіки, вона забезпечує її розвиток та становлення. Добросовісні учасники ринку витрачають свій час та кошти на здобуття ділової репутації, розробку та втілення нових технологій, схилення споживачів до використання товарів з їх торговою маркою. Але поряд з добросовісною конкуренцією завжди може існувати недобросовісна конкуренція. Несумлінні учасники ринку всілякими шляхами намагаються неправомірно використати чужу ділову репутацію, створити перешкоди своїм конкурентам під час здійснення ними господарської діяльності і, таким чином, досягти неправомірних переваг у бізнесі.

Добросовісну конкуренцію на ринку держава не лише дозволяє, а й захищає та підтримує, в той час як недобросовісна конкуренція заборонена законодавством, а особи, які і вчиняють дії, визнані як недобросовісна конкуренція, підлягають покаранню.

Відносини, пов'язані з захистом від недобросовісної конкуренції, регулюються Законом України «Про захист від недобросовісної конкуренції», Законом України «Про захист економічної конкуренції», Законом України «Про Антимонопольний комітет України», «Паризькою конвенцією про охорону промислової власності від 20 березня 1883 року», міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України та іншими актами законодавства, виданими на підставі законів чи постанов Верховної Ради України.

Стаття 1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» визначає недобросовісну конкуренцію як будь-які дії у конкуренції, що суперечать правилам, торговим та іншим чесним звичаям у підприємницькій діяльності [6].

Цей же Закон, у главах 2 - 4 містить перелік проявів недобросовісної конкуренції, що є найбільш поширеними у країнах з ринковою економікою видами правопорушень, які підпадають під кваліфікацію «недобросовісна конкуренція». Однак цей перелік не є вичерпним, адже прийоми у нечесній боротьбі обмежуються лише «фантазією» несумлінних конкурентів.

Так недобросовісною конкуренцією визнаються: неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання; створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції; неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці.

Згідно Звіту Антимонопольного комітету України за 2012 рік, органами Антимонопольного комітету України за даний рік було припинено 776 порушень Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». На правопорушників за недобросовісну конкуренцію органами Комітету протягом звітного року накладені штрафи у загальній сумі 22 млн. гривень [2]. У той час як за даними Звіту Антимонопольного комітету України за 2011 рік було припинено 451 порушення, а накладені штрафи у загальній сумі склали 2,1 млн. гривень [1]. Тобто кількість випадків недобросовісної конкуренції, припинених органами Антимонопольного комітету України у 2012 році порівняно з 2011 роком зросла у 1,7 рази, а отже недобросовісна конкуренція в Україні «успішно» розвивається.

Основним видом порушень у вигляді недобросовісної конкуренції є випадки поширення інформації, що вводить в оману. У 2012 році цей вид порушення становив 91 відсоток від загальної кількості порушень у вигляді недобросовісної конкуренції, а у 2011 року – 87 відсотків.

Так, наприклад, Чернівецьким відділенням Антимонопольного Комітету в роздрібних мережах Чернівецької області виявлено реалізацію майонезу «Чумак Справжній 72%» виробництва ПрАТ «Чумак», на зворотній стороні упаковки якого виробником було розміщено напис «Схвалено Міністерством охорони здоров'я України». Дозвіл на розміщення зазначеного напису на упаковці Міністерством охорони здоров'я України не надавався. Такі дії ПрАТ «Чумак» було визнано порушенням законодавства про захист від недобросовісної конкуренції у вигляді поширення інформації, що вводить в оману [5].

Відповідальність за недобросовісну конкуренцію встановлена нормами глави 5 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». До порушників законодавства про захист від недобросовісної конкуренції можуть бути застосовані такі види санкцій:

- 1) накладання штрафів;
- 2) відшкодування порушником завданих недобросовісною конкуренцією збитків (у судовому порядку за позовом зацікавлених осіб);
- 3) вилучення товарів з неправомірно використаним позначенням та копій виробів іншого суб'єкта господарювання відшкодування порушником завданих недобросовісною конкуренцією збитків (у судовому порядку за позовом зацікавлених осіб)
- 4) зобов'язання порушників спростувати неправдиві, неточні або неповні відомості.

Так вчинення дій, визначених як недобросовісна конкуренція, тягне за собою накладання на порушників штрафів на суб'єктів господарювання – юридичних осіб та їх об'єднання у розмірі до п'яти відсотків виручки від реалізації товарів, робіт, послуг суб'єкта господарювання за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф; якщо обчислення виручки неможливе або виручка відсутня – у розмірі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. Суми стягнутих штрафів зараховуються до державного бюджету.

Статтею 24 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» встановлено, що збитки, заподіяні внаслідок вчинення дій, визначених Законом як недобросовісна конкуренція, підлягають відшкодуванню за позовами заінтересованих осіб у порядку, визначеному цивільним законодавством України [6].

Органи Антимонопольного комітету України або особи, права яких порушені, мають право звернутися до суду із позовом про вилучення відповідних товарів з неправомірно використаним позначенням, копій виробів іншого суб'єкта господарювання і у виробника, і у продавця. Рішення про вилучення товарів з неправомірно використаним позначенням та копій виробів іншого суб'єкта господарювання приймається у разі, якщо можливість змішування з діяльністю іншого суб'єкта господарювання не може бути усунена в інший спосіб. Порядок використання вилучених товарів визначається Кабінетом Міністрів України.

Офіційне спростування відомостей, щодо яких прийнято рішення, має відбуватись як правило, у той самий спосіб, яким вони були поширені, у тому числі через засоби масової інформації.

Відповідальність за недобросовісну конкуренцію передбачена також статтею 164-3 КпАП: незаконне копіювання форми, упаковки, зовнішнього оформлення, а так само імітація, копіювання, пряме відтворення товару іншого підприємця, самовільне використання його імені, що тягне за собою накладення штрафу від тридцяти до сорока чотирьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією виготовленої продукції, знярядь виробництва і сировини чи без такої;

умисне поширення неправдивих або неточних відомостей, які можуть завдати шкоди діловій репутації або майновим інтересам іншого підприємця, тягне за собою накладення штрафу від п'яти до дев'яти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян;

отримання, використання, розголошення комерційної таємниці, а також конфіденційної інформації з метою заподіяння шкоди діловій репутації або майну іншого підприємцем тягне за собою накладення штрафу від дев'яти до вісімнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян [3].

Кримінальна відповідальність передбачена за злочини, що порушують вимоги законодавства про збереження комерційної таємниці. Так ст. 231 Кримінального кодексу України (ККУ) передбачає покарання за умисні дії, спрямовані на отримання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю, з метою розголошення чи іншого використання цих відомостей, а також незаконне використання таких відомостей, у вигляді штрафу від трьох тисяч до восьми тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян. А ст. 232 ККУ передбачає покарання за розголошення комерційної таємниці без згоди її власника посадовою або службовою особою, у вигляді штрафу від однієї тисячі до трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років [4].

Отже, на законодавчому рівні існує розгалужений комплекс заходів із притягнення до відповідальності за недобросовісну конкуренцію, що передбачає санкції як для суб'єктів господарювання, так і для фізичних осіб.

Література:

- 1) Звіт Антимонопольного комітету України за 2011 рік // Електронний ресурс : [http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=212425&cat_id=212422].
- 2) Звіт Антимонопольного комітету України за 2012 рік // Електронний ресурс : [<http://www.amc.gov.ua/amku/doccatalog/document?id=95114&schema-=main>].
- 3) Кодекс України про адміністративні правопорушення // ВВР. – 1984. – № 51. – Ст. 1122.
- 4) Кримінальний кодекс України // ВВР. – 2001. – № 25–26. – Ст. 131.
- 5) Огляд показових справ, розглянутих Антимонопольним комітетом : Недобросовісна конкуренція : 2012 р. : II квартал // Електронний ресурс: [http://www.amc.gov.ua/amc/control/uk/publish/article?art_id=218675&cat_id=218662].
- б) Про захист від недобросовісної конкуренції: Закон України // ВВР. – 1996. –36. – Ст. 164.

Міжнародно-правове забезпечення стабільності та безпеки суспільства : матеріали науково-теоретичної конференції викладачів, аспірантів та студ. юридичного фак-ту, м. Суми, 25 травня 2013 р. / Ред.кол.: А.М. Куліш, М.М. Бурбика, М.І. Логвиненко, В.М. Семенов, А.В. Баранова. — Суми : СумДУ, 2013. — С. 152-155.